

TISKOVÁ ZPRÁVA

**Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.**

Jilská 1, Praha 1

Tel.: 286 840 129

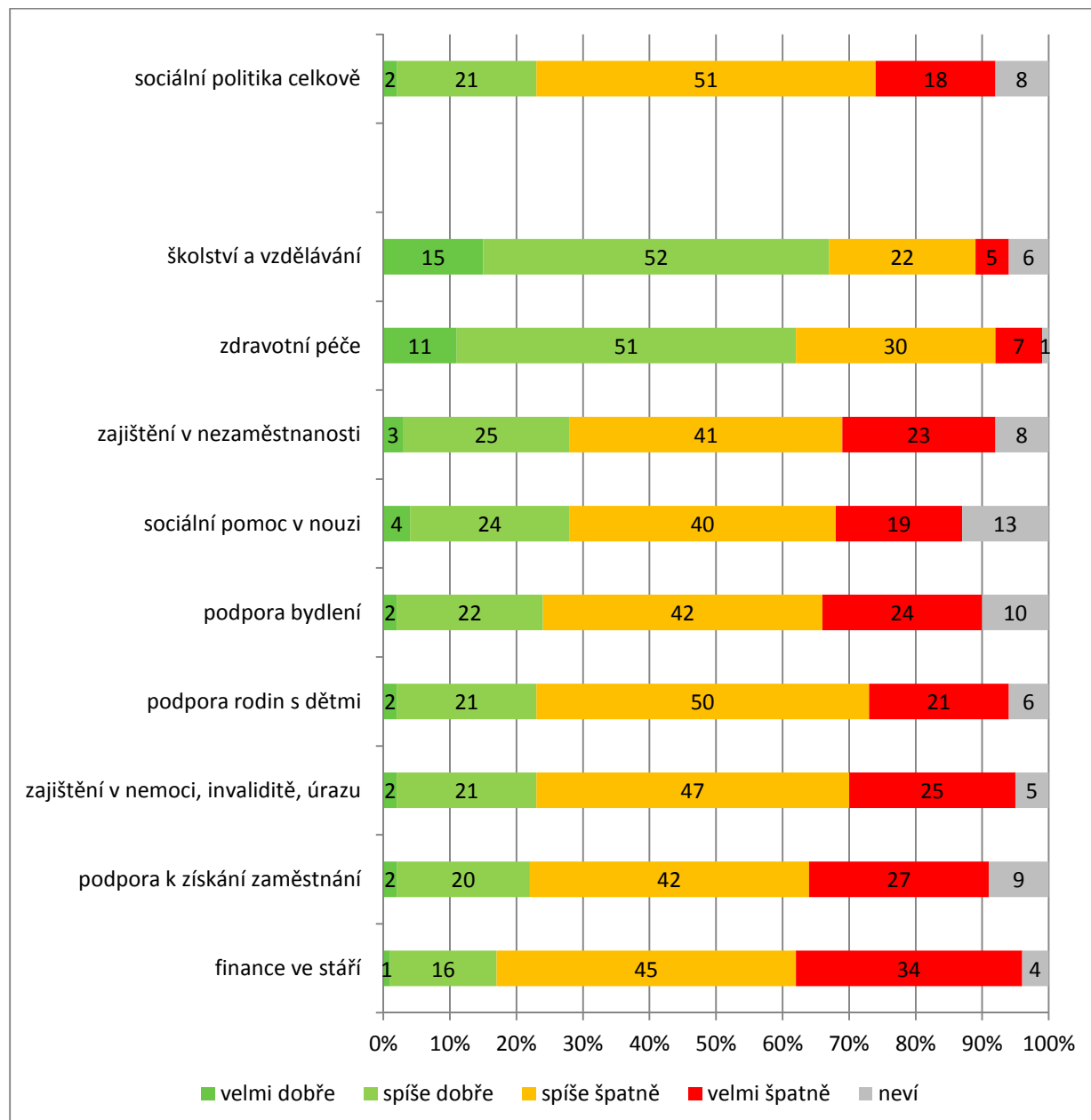
E-mail: milan.tucek@soc.cas.cz

Názory občanů na úroveň sociální zabezpečení v ČR a alokace veřejných prostředků – listopad 2015

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost, v15-11</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>2. – 9. 11. 2015</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1054</i>
Počet tazatelů:	<i>220</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>ES.40, ES.42</i>
Zveřejněno dne:	<i>18. prosince 2015</i>
Zpracoval:	<i>Milan Tuček</i>

V listopadu 2015 zařadilo CVVM do svého pravidelného šetření jako každý rok blok otázek týkajících se sociální politiky. V rámci tohoto bloku jsme se ptali na to, v jaké míře je podle občanů České republiky zajištěno sociální zabezpečení v jednotlivých oblastech i na hodnocení úrovně sociální politiky celkově. Zároveň jsme do výzkumu zařadili blok otázek zjišťující, v jakých oblastech by se měly navýšit či snížit finanční prostředky z veřejných zdrojů s cílem ukotvit oblast sociálních politik v rámci hodnocení výdajů státního rozpočtu.

Graf 1: Názory na zajištění vybraných oblastí sociální politiky v ČR¹

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 2. – 9. 11. 2015, 1054 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.*

Graf 1 zachycuje, jak občané aktuálně hodnotí zajištění ve vybraných oblastech sociální politiky, a zároveň ukazuje i jejich hodnocení sociální politiky celkově. Z výsledků vyplývá, že jedinými dvěma sledovanými oblastmi, jejichž zajištění pozitivně hodnotí většina české veřejnosti, jsou školství a vzdělávání a

¹ Znění otázky: „Jsou podle Vás v České republice následující oblasti zajištěny dobře nebo špatně? a) Finanční zajištění ve stáří, b) zajištění v nemoci, při úrazu, invaliditě, c) zdravotní péče, d) podpora rodin s dětmi, e) zajištění v nezaměstnanosti, f) sociální pomoc v nouzi, g) podpora k získání zaměstnání při jeho ztrátě, h) podpora bydlení, i) školství a vzdělávání, j) sociální politika celkově?“ Možnosti odpovědí byly: velmi dobře, spíše dobře, spíše špatně, velmi špatně.

zdravotní péče. Konkrétně oblast školství a vzdělávání, která dopadla v hodnocení nejlépe, „dobře“ hodnotí dvě třetiny (67 %) dotázaných, 27 % si myslí opak a 5 % se nedokázalo vyjádřit. V případě zdravotní péče podíl příznivého hodnocení překročil tři pětiny (62 %), naopak kriticky se k zajištění této oblasti vyjadřovali dvě pětiny (37 %) a jen 1 % uvedlo, že neví.

Ostatní hodnocené oblasti jsou naopak výrazně většinově vnímány jako spíše špatně nebo velmi špatně zajištěné. Relativně nejhůře hodnocenou oblastí je přitom finanční zajištění ve stáří, jež jako špatně zajištěné hodnotí čtyři pětiny (79 %) dotázaných, zatímco podíl pozitivního hodnocení byl méně než pětinový (17 %). O trochu vyšší podíl příznivého hodnocení (22 %) se objevuje u podpory k získání zaměstnání v případě jeho ztráty, kde je zároveň poněkud nižší podíl těch, kdo zajištění v této oblasti pokládají za špatné, který zde dosahuje dvou třetin (69 %). Zbývající oblasti jsou hodnoceny velmi podobně, pokud jde o podíl pozitivního hodnocení, který se pohyboval u všech okolo jedné čtvrtiny v rozmezí od 23 do 28 %. Negativní hodnocení u těchto oblastí se pohybovalo okolo úrovně dvou třetin v rozmezí od 59 do 72 %. Dost podobně jako tyto dílčí oblasti je hodnoceno i zajištění sociální politiky celkově, které příznivě vnímá 23 % dotázaných, zatímco 69 % si myslí, že sociální politika celkově je zajištěna špatně.

Faktorová analýza odhalila, že daná baterie otázek se strukturuje do dvou faktorů (vyčerpávají 60 % variance) a potvrdila, že oblast školství a zdravotnictví se od ostatních položek separují (druhý faktor). Hodnocení sociální politiky celkově spadá spolu s ostatními položkami do prvního faktoru. Jinými slovy to znamená, že oblast školství a oblast zdravotnictví veřejnost nezahrnuje do sociální politiky a jejich hodnocení je hodnocení sociální politiky zcela nezávislé.

Korelační analýza ukázala, že u všech oblastí a samozřejmě i u zajištění sociální politiky celkově se hodnocení zlepšuje spolu s hodnocením životní úrovně vlastní domácnosti. Nejsilnější vazba byla zjištěna u položky „sociální politiky celkově“ (0,24) a u „sociální pomoci v nouzi“ (0,23), nejslabší u „oblasti vzdělávání a školství“ (0,09 – což je na hranici statistické významnosti). Levoprává orientace ovlivňuje hodnocení sociálních politik podobně (levice je kritičtější), avšak korelace je slabší – u sociální politiky celkově je korelační koeficient 0,15, u pomoci v nouzi 0,14, vazba s hodnocením oblasti vzdělání není žádná.

Tabulka 1: Názory na zajištění vybraných oblastí sociální politiky v ČR (časové srovnání v %)

	XI/2011 +/-	XI/2012 +/-	XI/2013 +/-	XI/2014 +/-	XI/2015 +/-
sociální politika celkově	18/77	14/82	19/76	24/69	23/69
školství a vzdělávání	57/36	53/39	65/28	73/21	67/27
zdravotní péče	54/45	51/48	59/40	69/30	62/37
podpora rodin s dětmi	22/72	18/76	22/72	27/65	23/71
sociální pomoc v nouzi	21/65	18/70	25/63	26/57	28/59
zajištění v nemoci, invaliditě, úrazu	23/74	19/78	20/75	26/69	23/72
podpora bydlení	21/68	22/67	24/66	25/63	24/66
zajištění v nezaměstnanosti	24/69	18/76	21/74	23/68	28/64
finance ve stáří	16/81	14/84	14/83	17/80	17/79
podpora k získání zaměstnání	17/73	12/80	14/78	14/75	22/69

Pozn.: Tabulka uvádí souhrnné procentuální podíly pozitivního (velmi dobře + spíše dobře) a negativního (spíše špatně + velmi špatně) hodnocení.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost.

V porovnání s rokem 2014 se ukazuje statisticky významný pokles pozitivního hodnocení u školství a vzdělávání, zdravotnictví a podpory rodin s dětmi zhruba na úroveň roku 2013. Naopak statisticky významný nárůst pozitivního hodnocení jsme zaznamenali u podpory k získání zaměstnání a zajištění v nezaměstnanosti. V obou případech bylo dosaženo nejvyšší hodnoty za posledních pět let. Nárůst nejspíš souvisí se snížením nezaměstnanosti, ke kterému došlo v průběhu tohoto roku.

Oproti loňskému roku jsme do zprávy věnované sociální politice zařadili otázku věnovanou alokaci veřejných prostředků do různých oblastí, kde některé z nich byly zmíněny výše. Jde o nově formulovanou otázku, takže nám chybí srovnání do minulých let. Znění otázky je v názvu následující tabulky (tabulka 2), možné odpovědi jsou v názvech sloupců (je vynechána odpověď „nevím“, kterou uvádělo 2-7% respondentů). V posledních dvou sloupcích tabulky jsou průměr z odpovědí (1=výrazně navýšit, ...5=výrazně snížit) a pořadí položek podle tohoto průměru.

Tabulka 2: V porovnání se současným stavem by se mělo množství veřejných prostředků vynakládaných na následující oblasti navýšit, zůstat stejné nebo snížit?

	Výrazně navýšit	Mírně navýšit	Zůstat stejné	Mírně snížit	Výrazně snížit	Průměr	Pořadí
Zdravotnictví	22	41	33	2	0	2,16	2
Vzdělání	9	31	50	6	1	2,59	4
Podpora v nezaměstnanosti a programy pro nezaměstnané	14	32	38	8	3	2,51	3
Armáda a obrana	4	14	41	22	12	3,28	12
Starobní důchody	31	44	18	3	1	1,95	1
Podpora průmyslu a podnikání	7	25	46	11	4	2,80	9
Podpora zemědělství	12	30	39	11	2	2,61	6
Policie a soudní orgány	2	15	47	21	10	3,23	11
Ochrana životního prostředí	8	25	49	11	3	2,74	8
Sociální dávky	12	33	34	11	5	2,62	7
Dopravní infrastrukturu (dálnice, železniční koridory apod.),	13	29	42	9	3	2,61	5
Kultura	3	13	55	18	6	3,13	10

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 2. – 9. 11. 2015, 1054 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Veřejnost by navyšovala na prvním místě starobní důchody, na druhém výdaje na zdravotnictví, na třetím místě podporu v nezaměstnanosti. Naopak spíše snížit než zvyšovat by se měly prostředky pro armádu a obranu, policii a soudnictví a kulturu. U ostatních položek převažuje zvýšení nad snížením, ovšem jinak v odpovědích se nejčastěji objevuje názor, že by podpora měla zůstat stejná, což fakticky platí o všech zkoumaných oblastech s výjimkou starobních důchodů a zdravotnictví, kde maximálním podílem byla varianta „mírně zvýšit“. Z hlediska výše uvedených sociálních oblastí, tyto se vesměs umístily na horních příčkách znamenajících, že veřejné prostředky, které stát vynakládá, by se podle mínění veřejnosti měly navýšit.

Faktorová analýza strukturovala dotazované oblasti do tří faktorů:

-policie, armáda, průmysl, zemědělství, kultura, životní prostředí, (částečně dopravní infrastruktura)

- sociální dávky, nezaměstnanost, důchody (=oblast sociální politiky)
- zdravotnictví, školství (částečně dopravní infrastruktura)

Korelační analýza zjistila, že názory jsou statisticky významně podmíněny levopřevahou politickou orientací a životní úrovní domácnosti dotázaného. Podle očekávání levicově zaměřeni respondenti by navýšili všechny položky spadající pod sociální politiku (státní paternalismus) a snížili prostředky na armádu. Ti, kteří svoji životní úroveň považují za špatnou, se vyjadřují obdobně s tím, že by kromě armády snížili prostředky alokované do průmyslu a podnikání a na policii a soudy (to, znamená, že ti, kteří jsou na tom dobře, mají opačný názor).